

Ո՛վ Վեհգ Հայաստանի՝ երբ արդեօք տեսնեմ քեզի,

Որ քո ձեռքով զարմանես մինչ սրտիս ցաւն բուժի:

Դու որ պաշտպան ես Հայոց, լսիր պանդուխտ Հայերին,

Ահա և կմորմոքէ, օգնէ

Յաւերակէն Լէւկադոս *).

Մ. ԲԺՇԿԵԱՆՏԻՆ.

ԱՂՈՒԷՍԸ ԵՒ ԻՐԻ ՇՈՒԱՔԸ.

Գ.

Բանը արն՝ եւ յետոյ

Պարծիր — զովիր անձը քո:

Թէ ոչ արածդ կնիմանի

Աղուէտին եւ իւր շուարքի: —

Մի՛ ծեր աղուէս մի ծըմակ

Սարի փէշում ունէր բոյն:

Որի առաջն ընդարձակ

Մի մեծ դաշտ էր տարածվում:

Հա մեծ բրթոտ պոչ ունէր՝

Քնրոյշ մուշտակ իւր հագում,

Կարծես խանում — խառնուն էր

Գզուած սնած փափկատուն:

Լանջրին ճերմակ բաճկոնակ

Ծարիր քսած աչքերին,

Դնչով — թաթովն իւր բտրակ

Սանրում կոկում էր աղին:

Հորա համար միշտ ունէր

Շատ թշնամի պոչը թանգ:

Եւ ցերեկը կարում չէր

Դուրս գալ շրջել անվրտանդ:

Ուստի գիշերն իւր որջից

Հա դուրս կուգար որս կերթար,

Եւ արեւը չըծաղած

Հա որջ կմտնէր կամրանար:

Բայց մի գիշեր մինչեւ լոյս

Ո՛րքան շրջեց սար ու ծոր:

Ոչինչ ճանկը որս չընկաւ:

Յուսահատած ետ դարձաւ:

Քաղցից խեղճը թուլացած

Մինչեւ պարի մօտ հասաւ:

Օրը կէսօր էր եղած:

Քիչ քիչ շողըն էլ ընկաւ:

Էլ չկարաց տարեքն երնել,

Սարի տակումն պառկեց:

Պոչը տնկեց արեւել,

Պոչի շուարքում նա քնեց:

Քիչ քիչ կէսօրն շուտ եկաւ:

Արեւն ընկաւ սարի ծեր,

Եւ երբ քնից զարթեցաւ՝

Մօտ էր արեւն մայր մտնէր:

Յանկարծ ընկաւ իւր աչքը

Դաշտի վերան, — ինչ տեսնի . . .

Ցրցած պոչի՛ շուարք

Փռուած կրկայն սնց կաղնի:

Դեռ այս, ասաց իմ պոչիս

Շուարքն է, արդ զու տես,

Եթէ պոչըս է այսքան,

Ո՛վ կայ հսկայ ինձ նման:

Թող զան հիմայ իմ առաջ

Այն թուր, հրացան, որսորդ շուն,

Տեսնենք ո՞վ է մեզնից քաջ,

Տես ընչե՛ր եմ ես անում:

(*) Ե՛հվաղն մին հին աւերակ քաղաք է՝ ընդարձակ մի դաշտի մէջ, որոյ աւերակներէն մեծամեծ հողաթումբեր են ձևացած և հազիւ թէ մի քանի տուն նոր բնակիչ ունի: Հին շէնքեր չկան, սակայն իրք անձրեւն ողողումէ այդ հողաբլուրքն՝ բերում է ոսկւոյ՝ արծաթի և ականջ կրտորներ, իսկ թումբերի իրեան փայլում է զանազան տեսակ պսպղուն ապակեոյ՝ խեցիի՝ աղիւանների և տաշած քարերի խեշերանքով:

Ասաց թէ չէ՝ ճէնց յանկարծ
Սատանի պէտ՝ ձկերով
Որսորդը սարի այն կողմից
Վրայ տուին շրներով:

Ո՞ր տեղ մտնի, — ծակ չըկայ
Կեր ծեր աղուէն քաջ հսկայ,
Ո՞ր կողմ փախչի, — ճար չըկայ,
Շներն տալիս չեն ճամբայ:

Խեղճը չափեց սղջ գաշտը
Շներն ետ աւառաջը,
Կինչեւ տարի ծայրը հասաւ՝
Հոգին բերանը եկաւ:

Հասաւ պոչից բռնեց շունը,
Պոչը մընաց շան բերնում,
Եւ պոչ — կտրած քաջ հսկայն
Հաղիւ կրան ձգեց բոյնը:

Խեղճը այսպէս սրտաճար
Ընկաւ քայնը քզկտած,
Եւ երբ անցաւ ողջ վրտանը,
Գանգատելով նա ասաց:

Էս ինչ կարգ է, ինչ օրէնք,
Մարդ իւր անտէր իտրաբում
Բերանիցը մի քառ խօսք
Հանել անգամ չէ կարում:

Է՛հ, մի խօսք էր՝ ասացի,
Եւ ինչ պէտք էր վրաս հափի
Այդքան մարդ ու շուն եւ մի՞
Եւ իմ պոչից ինձ գրկի:

Այսպէս աղուէն իւր պոչը
Գրբաւ դրեց շան մօտը,
Որ բանն չարած՝ միտանդամ
Չպարծենայ յախանան:

ԱՏԱԽՕՄԻ ԿԱՐԱՍԸ
Դ.

Եի մարդ ճերմակ մի կտաւ
Տարաւ տուեց մի ներկից,
Եւ խնդրեց որ սնն կտաւ
Մանիշակի գոյն ներկի:

Ներկորդ օրը երբ փայ
Առնէ կտաւն իւր ներկած,
Տարաւ տուեց մի ներկից,
Եւ խնդրեց որ սնն կտաւ

Մանիշակի գոյն ներկի:
Ներկորդ օրը երբ փայ
Առնէ կտաւն իւր ներկած,
Տարաւ տուեց մի ներկից

Ներկիցն ասաց, բարեկամ
Թող քեզ մի լաւ խորհուրդ տամ:

Այդ գոյնն հօդից է ընկել,
Եւ ներկից չէ սաղել,
Թող ես մի լաւ գոյն մտածեմ,
Եւ կտաւը ես ներկեմ:

Շատ լաւ, ասաց խեղճ մարդը,
Տեսնենք քո լաւ ճաշակը,
Որ գոյնն դիտեալ դու յարմար,
Այն գոյնն ներկիր ինձ համար:

Գարձեալ քանի անգամ որ
Եկաւ առնէ կտաւը,
Ներկիցն ամեն անգամ նոր
Կի գոյն դրբաւ ասացը:

Կինչեւ մարդը նկատեաւ,
Յետ ամբ կտաւն իմ ասեց,
Ես էլ պրծնեմ — իմ կտաւ
Քօ հազար ռէ մէկ գոյնիբեց:

Ներկիցը՝ որ առաջին
Որից կտաւն կորցրել էր,
Էլ գոյն չաւէր կորսաւում՝
Եւր սուտ ներկեր եւ խաբէր:

— Դորդըն ասեմ, — քա կտաւ
Կտրան եմ զոյղ կորսաւան,
Եւ ինձ քաղչելու գոյնով
Վաղօք ներկել պրծել եմ:

— Ո՛հ, ո՛չ, հողից կտրեաւ,
Ասաց, ինչ գոյն ուզում ես՝
Կտաւս կարող ես ներկել,
Բացք սղջ գոյնը մի ներկել:

ԴՈՂԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ
Ե.

Եի մարդ մտաւ մի այգի
Առանց տիրոջ հրամանի,
Կապեց մէջքին իւր փէշը,
Քաղեց լցրեց միւրդ մէջը:

Վերայ մտաւ այգեպանը,
Բռնեց ասաց շուտ հրաման,
Թէ դու անպէ՛ղ հրամանի
Ինչո՞ւ մտաւ իմ այգի:

Վերայ մտաւ այգեպանը,
Բռնեց ասաց շուտ հրաման,
Թէ դու անպէ՛ղ հրամանի
Ինչո՞ւ մտաւ իմ այգի:

Վերայ մտաւ այգեպանը,
Բռնեց ասաց շուտ հրաման,
Թէ դու անպէ՛ղ հրամանի
Ինչո՞ւ մտաւ իմ այգի:

Վերայ մտաւ այգեպանը,
Բռնեց ասաց շուտ հրաման,
Թէ դու անպէ՛ղ հրամանի
Ինչո՞ւ մտաւ իմ այգի:

Վերայ մտաւ այգեպանը,
Բռնեց ասաց շուտ հրաման,
Թէ դու անպէ՛ղ հրամանի
Ինչո՞ւ մտաւ իմ այգի:

Ես իմ կամքով ինքնազուխ

Աստ չբմտայ, ասաց զողն,

Այլ մի սաստիկ պինդ քամի

Ինձի գծեց այս այդի:

Իսկ իմ այգու դու այսբան

Մրգերն ինչու քաղեցիր,

Մի՞թէ, ասաց այգեպանն,

Հօրդ այդին կարծեցիր:

Յիմանք, ասաց, այն քամին

Որը մարդը գետնիցը

Պոկում գցում է այդին,

Միրդ չի թափիլ ծառիցը:

Հատ լաւ, դիցուք ողջ մեզը

Սաստիկ քամունն է, կրկնեց,

Բայց ո՞վ այս միդն քո փէշը

Ածեց, մէջքիդ էլ կապեց:

Քո արեւը, զողն ասաց,

Ղորդը ասեմ, ես էլ եմ

Դորա վերայ դարմացած,

Եւ չեմ զիտում ինչ ասեմ:

ԳՈՂԻ ԽՐԱՏԸ:

Զ.

Մի դող սաստիկ մութ գիշեր

Մի խեղճ մարդի տուն մտաւ,

Որքան սրբեց վար ու վեր,

Ոչինչ մի բան չգտաւ:

Աղքատ տան տէրը արձուն

Որ պառկած էր չոր գետնում,

Բարձրացրեց իւր տեղից

Իրան դուխն եւ ասեց.

Ես օրը լոյս ցերեկով

Այս անդ ոչինչ չեմ գտնում,

Գու աչս մութը գիշերով

Ինչ կըզտես՝ — չեմ զիտում:

Տեսայ, ասաց զողն, ես էլ,

Որ իմ խելքս մի խելք չէ.

— Բայց քեզ ասեմ, որ քո էլ

Վարած կեանքը մի կեանք չէ:

ԳՈՂԻ ԽՐԱՏԸ:

Է.

Մի գող լուսնեակ մի գիշեր

Մի մեծ կտաւ վեր առաւ,

Եւ բորկացած իւր ոտեր,

Մի աղքատի տուն մտաւ:

Կարծեց՝ տան տէրն քնած էր,

Փռեց կտաւն իւր այն տեղ,

Դնաց պտրել տան քիւնջեր,

Որ ինչ գտնէր՝ — մէջն ածէր:

Բայց տանտէրը արթուն էր,

Կամեց ելաւ իւր տեղից,

Մինչդեռ դողը չէր եկել՝

Այն կտաւի մէջ պառկեց:

Դողը որքան ման եկաւ՝

Ոչինչ մի բան չըզտաւ,

Եկաւ տանի իւր կտաւ,

Տան տէրն վրան քնած տեսաւ:

Լաւր այն է — հրաժարուիմ,

Ասաց զողն՝ իմ կտաւից,

Քան ես սորան զարթացնեմ

Եւ չարձնեմ իւր ձեռից:

Թողեց կտաւն եւ գնաց,

Տանտէրն ետից պինտ պոռաց,

Փակիր խնդրեմ տան դուռը՝

Դող չը մտնէ իմ տունը: —

Զէ, ասաց զողն, չեմ փակել,

Ես քեզ բերի մահիճըդ,

Դուցէ եւ իմ ընկերս էլ

Քեզի բերէ վերմակըդ:

Ս. ԳԻՆԼՁԱՅԵԱՆՏ.

(Պ. ԳԻՆԼՁԱՅԵԱՆԵՐ ՊԱՐՍԻԵՅ ԴՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷ քաղելով եւ թարգմանելով անցեալ Համարում եւ վերեւ Հրատաքակեալ եօթն Հատ առակները՝ խնդրած էր Ամսագրոյս միջոցաւ ի լոյս տալ:)